

Nr 360.

Av herrar **Björkman** i Norrköping och **Eriksson** i Överbyn,
*i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 356, an-
gående provisorisk förhöjning av tullsatserna för vissa
industriprodukter.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 356 till innevarande års riksdag föreslås en provisorisk förhöjning av tullsatserna för vissa industriprodukter. I propositionen saknas emellertid åtskilliga varuslag, vilka f. n. äro utsatta för svår utländsk konkurrens och för den skull enligt vår mening även borde komma i åtnjutande av det ökade tullskydd, som föreslås i propositionen. Vid en granskning av propositionen finner man sålunda, att flera såväl kemiska som andra industrigrenar blivit helt förbigångna, vilka av olika anledningar måste anses vara av icke ringa betydelse för landets självförsörjning. De av oss åsyftade industrierna hava också stora betingelser att under normala förhållanden bestå i konkurrens med utlandet och äga en väl uppövad, yrkesskicklig arbetarestam, som beträffande vissa branscher under generationer varit sysselsatt inom respektive industrier.

De varugrupper, för vilka ett förhöjt tullskydd särskilt synt oss böra tagas under riksdagens omprövning, behandlas här nedan med angivande tillika av vederbörliga tulltaxerubriker.

Ovanläder och läderremmar (201—203; 207; 208; 215).

Ovanlädertillverkningen har hårt drabbats av de svåra förhållanden, för vilka vårt lands industri f. n. är utsatt. Denna bransch var under krigsåren ur ekonomisk synpunkt lyckligt lottad till följd av prisstegring på ineliggande lager, och fabrikationen gick tack vare den då utestängda utländska konkurrensen kraftigt framåt. Efter år 1918 inträffade emellertid ett starkt prisfall på dessa varor, vilket helt uppslukade den del av de föregående årens besparingar, som icke redan använts till förnyelse av fabriksbyggnader och maskinmateriel. De nu rådande

valutaförhållandena, tillgången på billigare arbetskraft i konkurrentländerna och en del andra omständigheter (t. ex. för den engelska industrien betydligt billigare halvfabrikat från Indien) hava gjort, att den svenska ovanläderindustrien utsatts för en rent av mördande utländsk konkurrens. Visserligen var importen 1920 icke nämnvärt större än 1913, men vid en jämförelse av importsiffrorna för nämnda år måste man beakta, att den inhemska ovanläderindustrien numera genom utvidgningar är i stånd att till allra största delen fylla landets behov, vilket ej på långt när var fallet vid tiden för krigets utbrott. Verkningarna av den utländska importen hava givetvis ej heller uteblivit. De svenska fabrikena hava nämligen tvungits att inskränka och i vissa fall fullkomligt nedlägga driften.

Liknande förhållanden äro även rådande inom läderremstillverknigen. Före kriget tillverkades endast 25 à 30 procent av dessa artiklar inom landet, då däremot denna industri efter vidtagna utvidgningar numera står rustad att tillverka hela landets behov. På grund av den överväldigande importen hava emellertid långt gående driftsinskränkningar måst företagas även inom denna bransch.

Nu nämnda båda industrigrenar äro av stor betydelse för landet, och då de f. n. stå fullständigt prisgivna i konkurrens med utlandets industri, torde ett ökat tullskydd för dem vara ofrånkomligt.

Handskar (214). Den inhemska handskindustrien tvingades under krigsåren på grund av råvarubrist till betydande driftsinskränkningar. Handskskinn kunde nämligen ej erhållas från utlandet, och de svenska garverierna kunde ej införskaffa lämpliga färgnings- och garvningsämnen för tillverknigen. Efter fredsslutet, då råmaterialier åter kunde erhållas, återupptogs arbetet, och industrien syntes vara i stånd att repa sig efter svårigheterna under krigsåren. Men inom kort uppstod en ny fara, nämligen utländsk, övermäktig konkurrens, särskilt från Tyskland och Frankrike. Dessa länders fabriker gynnas vid försäljning hit av den stora kursdifferensen och kunna för den skull nu utbjuda sina handskar till priser som betydligt understiga dem, vilka de inhemska fabrikena måste betinga sig. Den uråldriga svenska handsktillverknigen, som sedan ett halvsekel bedrivits under industriella former och därunder vunnit stort anseende i både in- och utlandet, hotas sålunda av fullständig ruin. Då härigenom en motsvarande driftsinskränkning skulle förorsakas även de svenska vitgarverierna, bleve följden att hundratals yrkesskickliga arbetare tvingades att övergiva sin hittillsvarande sysselsättning. För att detta skall undgås, måste handskindustrien ovillkorligen komma i åtnjutande av ökat tullskydd.

Reseffekter (217—219, 563, 1313). Denna industrigren torde vara en av de genom utländsk konkurrens f. n. mest hotade. Att döma av de stora realisationer av tyska fabrikslager, som särskilt i slutet av förra året pågingo, har i Tyskland efter krigets slut överproduktion ägt rum inom branschen. Realisationslagren uppköptes till synnerligen låga priser av tyska och danska affärsmän, för vilka vårt land med sin höga valuta blev en naturlig avsättningsplats. Även de svenska fabrikslager lågo samtidigt inne med jämförelsevis stora lager, och för att få dessa tömda, måste utförsäljningar vidtagas till priser, som blevo synnerligen förlustbringande. Realisationerna synas numera hava upphört, men en icke obetydlig import pågår alltjämt, förorsakad av de låga priser, som de tyska fabrikslagerna även vid normal avsättning kunna erbjuda. De svenska företagen, som genom redan lidna förluster äro fullständigt utmattade, ligga för närvarande till stor del nere och kunna icke återupptaga sin verksamhet förr än den nuvarande prisdifferensen i förhållande till tyska varor blivit genom ett höjt tullskydd åtminstone till någon del reducerad. Genom en fördubbling av nuvarande tullsatser lär, enligt vad vi erfarit, rådande marginal mellan tyska och svenska försäljningspriser visserligen icke upphöra, men en dylik tullförhöjning skulle i stor utsträckning stimulera avsättningen av svenska reseffekter, då dessa till följd av bättre kvalitet, och vackrare utförande föredragas av den svenska allmänheten under förutsättning att priserna icke äro alltför höga i förhållande till de utländska fabrikatens. Då hithörande artiklar i stort sett måste betecknas såsom lyxvaror, kan mot en tullförhöjning å desamma icke riktas den invändningen, att levnadskostnaderna därigenom skulle ökas och exportindustriens ställning försvåras.

Finpapper (309—313). Tillverkningen av finpapper måste, ehuru icke av samma omfattning som övrig pappersfabrikation, likväl betecknas såsom en för vårt land betydelsefull industri. Då de svenska finpappersbruken varit hänvisade till den jämförelsevis obetydliga inhemska marknaden — export har endast i ringa utsträckning kunnat äga rum — är det uppenbart, att industrien ifråga måst nedlägga ett synnerligen målmedvetet och krävande arbete för att kunna framställa en produkt, fullt konkurrensduglig med de utländska fabrikatens. Åren före världskrigets utbrott hade finpappersbruken emellertid lyckats tillkämpa sig en stark ställning på den inhemska marknaden och stodo väl rustade att tillfredsställa landets behov såväl i kvalitativt som kvantitativt hänseende, ett förhållande, som under världskriget givetvis var till stort gagn för vårt land.

Att fredskrisen skulle bliva synnerligen betungande för den svenska

finpapperindustrien var att förutse redan på den grund, att de sedan gammalt farligaste konkurrenterna, de tyska bruken, måste i neutrala länder söka ersättning för en åtminstone tillsvidade betydligt minskad marknad på England och utomeuropeiska länder. Härtill kom den ost-europeiska marknadens nästan fullständiga förstöring samt den genom Tysklands ekonomiska svaghet efter kriget minskade förbrukningen på dess inhemska marknad. Tysklands exportöverskott av finpapper har sålunda vuxit avsevärt samtidigt som dess exportmarknad betydligt inskränkts. Detta har framtvingat en för Sveriges finpappersbruk ytterst hotande konkurrens. Situationen har emellertid ytterligare tillspetsats genom de allbekanta valutaförhållandena. De svenska finpappersbruken stå nu inför utsikten att förlora den inhemska marknad, för vilken de under många års arbete väl anpassat sig, och så naturligt som denna industrigren är för vårt land, vore det synnerligen beklagligt, om densamma allvarligt skadades genom brist på förutseende och skydd under en så abnorm tid som den nu rådande. En tullförhöjning är här nödvändig.

Ljuskänsligt fotografiskt papper (314). Den svenska fabrikationen av ljuskopiepapper kan numera täcka den inhemska marknadens hela behov, men har för närvarande att kämpa med betydande svårigheter, sedan den tyska industrien på området blivit i stånd att — främst tack vare gynnsamma valutaförhållanden — öppna en den svenska industrien förlamande konkurrens. Därest åtgärder från statsmakternas sida till branschens skydd icke vidtagas, lär denna tillverkning bliva nödsakad att helt nedläggas. En tullförhöjning är därför här önskvärd.

Kuvert (321—322). Den fabriksmässiga kuverttillverkningen, som bedrivits i Sverige sedan cirka 25 år tillbaka, hade — oaktat en även under normala förhållanden synnerligen svår konkurrens från Tyskland — vid tiden före »fredskrisen» efter stora ansträngningar och ekonomiska uppoffringar lyckats arbeta sig fram så, att den försåg vår inhemska marknad med dess behov av kuvert. Någon export hade däremot icke förekommit, om man undantager några mindre kvantiteter, som utfördes under krigsåren. Den förut livskraftiga svenska kuvertindustrien hotas emellertid nu med fullständig tillintetgörande, främst till följd av konkurrens från tysk sida. Då den tyska kuvertindustrien genom i andra länder vidtagna avsevärda tullförhöjningar utestängts från sin forna världsmarknad, har den i stället sökt avsättning för sitt exportöverskott i Sverige. Förutom Tyskland ha under senare tiden även Finland och Österrike uppträtt såsom säljare på den svenska marknaden. Importen

hade under år 1920 vuxit så, att den var i det närmaste tre gånger så stor som under år 1913.

Den förnämsta orsaken till nämnda länders stora konkurrensförmåga på vår inhemska marknad är givetvis att söka i de svenska företagens högre produktionskostnader. Situationen försvåras ytterligare för den inhemska industrien till följd av rådande valutaförhållanden. Vad särskilt Tyskland beträffar kommer härtill, att dess kuvertindustri arbetar under en högt uppdriven massproduktions gynnsammare betingelser. Situationen är till följd av nämnda förhållanden nu sådan, att medan ungefär 90 procent av de cirka 700 svenska arbetarna inom kuvertindustrien för närvarande gå arbetslösa, de flesta inom landet befordrade brev äro försedda med tyska eller finska kuvert. Till och med vissa av statens verk lära på senare tid ha gjort sina kuvertinköp från Tyskland. Driftsinskränkningen vid kuvertfabrikerna har i sin mån bidragit till den rådande arbetslösheten vid pappersbruken. Då den inhemska kuvertindustrien med hänsyn till inom landet förefintliga tillgångar på för fabrikationen nödig råvara måste betecknas såsom för vårt land naturlig, bör denna industri komma i åtnjutande av ökat tullskydd. Till följd av den rådande allmänna depressionen på näringslivets område kan tillverkningen — även om ett bättre tullskydd erhålles — icke omedelbart i full utsträckning igångsättas, men genom en höjning av tullsatserna skulle fabrikationen till avsevärd del kunna återupptagas. Den fördyring av kuverten, cirka 2 à 3 öre per 100, som i händelse av tullsatsernas fördubbling, skulle inträda, saknar givetvis varje ekonomisk betydelse för den konsumerande allmänheten.

Wellpapp (330). Utländsk wellpapp utbjudes här i landet till priser, som ungefär motsvara vad de svenska wellpappfabrikerna få betala för råvaran. Det är uppenbart, att de svenska företagen under sådana förhållanden skola ha att kämpa mot oerhörda svårigheter. Konkurrensen gör sig främst gällande från tyska företag, vilkas tillverkning drager betydligt lägre framställningskostnader än de svenska företagens. Härtill kommer att tull, frakt, inklusive kostnader för varan från exempelvis Lübeck till Stockholm sammanlagt icke uppgå till högre belopp än frakten från en wellpappfabrik i mellersta Sverige till Stockholm. Då den importerade wellpappen emellertid visat sig i kvalitativt hänseende betydligt underlägsen den svenska, skulle, därest genom ett ökat tullskydd gällande prismarginal bleve i någon omfattning reducerad, det svenska fabrikatet säkerligen föredragas.

Ett höjt tullskydd för wellpapp är för den skull synnerligen önskvärt.

Elastiska spånadsvaror (544—545). Ehuru textilindustriens krav i stor utsträckning beaktats i den kungl. propositionen, har ökat tullskydd för s. k. elastiska spånadsvaror, (band, vävnader etc.) likväl icke föreslagits. Dessa varor lära emellertid i minst lika stor utsträckning som övriga band- och vävnadsfabrikat vara utsatta för en övermäktig utländsk konkurrens. De svenska tillverkarna hava på grund härav blivit nödsakade att helt eller delvis nedlägga sin verksamhet, och med de nuvarande låga tullsatserna å hithörande fabrikat lärer icke den ringaste utsikt förefinnas att verksamheten åter skall komma i gång. För undvikande av att denna industribransch, som nu i flera decennier haft hemortsrätt i vårt land, skall helt gå under, synas ifrågavarande artiklar böra komma i åtnjutande av ett förhöjt tullskydd.

Impregnerade vävnader samt linoleummattor (546—548). Då den på vävnader baserade impregneringsfabrikationen i stor utsträckning är beroende på priserna å halvfabrikaten, — beträffande vilka i Kungl. Maj:ts proposition föreslagits ökat tullskydd — torde här endast behöva påpekas, att rättvisan kräver, att samma förmån tillerkännes även ifrågavarande tillverkningar.

Elektriska isoleringsrör med tillbehör (1085—1086). Elektriska isoleringsrör började redan 1909 tillverkas i vårt land, men först i och med att importen under kriget blivit stängd, upptogs fabrikationen i större skala. Vid fabriksaktiebolaget Eris i Södertälje, där ifrågavarande rör tillverkas, ha numera sådana anstalter vidtagits, att fabriken utan svårighet kan tillfredsställa hela landets behov av varan. Industrien i fråga måste tvivelsutan betecknas såsom för vårt land såväl nyttig som nödvändig. Materialet — huvudsakligen järn- och mässingsplåt — finnes inom landet och kommer under normala förhållanden också till användning; de utländska företagen lära icke vara överlägsna i tekniskt eller organisatoriskt hänseende, och vår inhemska arbetskraft lämpar sig utmärkt för fabrikationen. Tillverkningen har ansetts vara av den betydelse för vårt land, att företaget på sin tid beviljats lån ur manufaktur-förlagslånefonden. Nu förefintliga svårigheter att i konkurrens med utländska företag bibehålla den inhemska marknaden äro av tillfällig karaktär och hava sin huvudsakliga grund i rådande valutaförhållanden ävensom i tillfälliga realisationer av från krigstiden kvarvarande produkter. Industrien äger stora möjligheter att framdeles bestå gent emot den utländska konkurrensen, därest tullen nu temporärt ökas med 100 procent. Sker icke detta, måste emellertid tillverkningen, som på senare tid avsevärt reducerats, helt och hållet nedläggas.

Feta oljor och fernissor (1102, 1104, 1118, 1119). Endast lin-

rov- och rapsolja äro bland de feta oljorna tullskyddade i vårt land, ehuru de numera utgöra blott en bråkdel av landets hela behov av flytande fett. Denna oegentlighet har otvivelaktigt sin orsak däri, att när tullen å lin-, rov- och rapsolja åsattes, dessa oljor voro de enda, som användes, och framställdes de till mycket stor del av inom landet odlad lin- och rapsfrö. Med den transoceanska handelns utveckling genom ångbåtsflottorna förändrades läget därefter, att tropiska och subtropiska oljeväxter infördes till Europa, och i de olika kulturländerna uppstod i samband härmed en oljetillverkning, baserad på dessa växter. I flertalet länder å den europeiska kontinenten blev denna nya oljeindustri skyddad genom tullar, men Sverige bibehöll tullfriheten med det nämnda undantaget. En följd härav har blivit, att ända till krigsåren inga andra oljor än lin-, rov- och rapsolja framställdes i Sverige. I utlandet har man emellertid kommit till erfarenhet om, att ett väl uppbyggt tullsystem bör inrymma tull ej endast å högt förädlade fettvaror, såsom margarin och tvål, utan i motsats till hos oss, även å halvfabrikaten, d. v. s. de vegetabiliska oljor, som kunna tillverkas i landet. Det är emellertid icke nu meningen att framkomma med krav på skyddstullar för allt vad feta oljor heter, varav en del fortfarande torde böra vara tullfria, exempelvis palmolja och andra vegetabiliska fettsorter. En utredning härom torde falla inom Tull- och traktatkommitténs arbetsområde.

Här skall endast yrkas på att de redan tullskyddade nämnda oljorna, för vilkas framställning gamla och dyrbara fabriker finnas med en ej obetydlig arbetarstam, och vilka fabriker genom en svår utländsk konkurrens nu befinna sig i nödläge, bliva föremål för en provisorisk tullförhöjning.

I samband härmed blir det då nödvändigt att även tullen för fernissor — vilkas fabrikation ävenledes lider svårt av utländsk konkurrens — höjes.

Tvål (1123). Under de bägge senaste åren har en mycket stor import av i synnerhet tvättvål ägt rum, så att de svenska fabrikerne varit så gott som fullständigt utestängda från den inhemska marknaden. Sålunda var exempelvis importen 1919 sju gånger så stor som 1913, och oaktat importen under 1920 självfallet varit något mindre, är situationen för de inhemska företagen inom branschen synnerligen bekymmersam. En provisorisk höjning av tullen å tvål, hänförlig till ovannämnda tulltaxerubrik, är för den skull synnerligen önskvärd.

Komprimerad ammoniak (1128) drager f. n. samma tull som kaustik ammoniak, oaktat i det förra varuslaget ingår cirka 4 gånger så mycket ren ammoniak, som i det senare. Då den komprimerade ammoniakens till

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 4 saml. 142 häft. (Nr 359—362.) 2

största delen tillverkas av importerad kaustik ammoniak borde tullen å förstnämnda artikel sålunda rent teoretiskt sett vara större än tullen å sistnämnda varuslag. Då härtill kommer, att den utländska konkurrensen i fråga om komprimerad ammoniak är synnerligen besvärande föreligger desto större anledning till införande av ökat tullskydd å denna vara.

Salpetersyra, saltsyra, svavelsyra och fosforsyra (1130, 1132—1133, 1135). Den inhemska tillverkningen av dessa syror hotar för närvarande att bliva helt lamslagen av en tilltagande import från Tyskland, varest stora lager finnas hopade, vilka nu utbjudas till priser långt under de svenska produktionskostnaderna. Detta är synnerligen beklagligt, speciellt i fråga om saltsyra, vid vars framställning natriumsulfat erhålles såsom biprodukt. Detta salt har en vidsträckt användning inom sulfat-cellulosa- och glastillverkningen, och en självförsörjning ifråga om detta salt kan icke ske annat än i samband med saltsyretillverkning. Driften vid ett par svenska syrefabriker är redan nedlagd. Fabrikationen är gagnelig för landet och en mindre tullförhöjning kan icke verka nämnvärt besvärande för de inhemska industrier, vilka använda syror.

Lim (1250). Det normala konsumtionsbehovet i Sverige av lim beräknas utgöra cirka 2,000 ton. Då importen 1913 endast utgjorde cirka 100 ton, var det följaktligen de inhemska fabrikerna, som i stort sett fyllde landets behov av varan. År 1920 hade situationen ändrats därhän, att i runt tal 700 ton importerades. Då behovet till följd av den rådande depressionen samtidigt hade avsevärt minskats, kunde följaktligen de inhemska fabrikernas produktionsförmåga icke på långt när utnyttjas. Att importen tagit sådan omfattning, beror på de lägre priser, som de utländska fabrikerna tack vare billigare bränsle- och arbetskostnader kunna erbjuda. Då de inhemska fabrikerna redan under föregående år tillfogats betydande förluster å sina inneliggande lagertillgångar, har fabrikationen under innevarande år icke kunnat fortsättas utan helt nedlagts. Huvuddelen av arbetarestammen har i samband härmed måst avskedas. Det skulle vara synnerligen beklagligt, om ifrågavarande industri, som efter stora ansträngningar lyckats arbeta fram ett i kvalitativt hänseende ypperligt fabrikat, till följd av föreliggande abnorma förhållanden skulle vara dömd att försvinna. Så torde emellertid bli fallet, därest ett ökat tullskydd icke skulle nu medgivas.

Knappar (1304—1307). Tillverkningen av vanliga metallknappar har sedan länge bedrivits i Sverige. Trots den redan före kriget mycket hårda utländska konkurrensen utvecklades denna industrigren oavbrutet alltifrån slutet av 1880-talet. Mellan åren 1894—1913 blev omsättningen mer än fördubblad, och vid tiden för fredsslutet kunde

hela det svenska behovet tillgodoses. Efter kriget återkom emellertid den utländska konkurrensen med ökad intensitet. Med alla medel sökte de tyska verken återerövra den svenska marknaden och gynnades därvid av den höga kronkursen och tullskyddets minskade effektivitet. Till följd av de oproportionerligt höga produktionskostnaderna, framför allt arbetslönerna, som utgöra 40 å 50 procent av hela tillverkningskostnaden, kunde de svenska företagen icke upptaga konkurrensen med de tyska, utan måste väsentligt inskränka driften. Industrien är för den skull nu i trängande behov av ökat skydd från statens sida.

Under de senare åren har även en ganska betydande tillverkning av tryckknappar vuxit fram här i landet. Eftersom denna bransch icke förefanns vid fastställandet av gällande tulltaxa, tullbehandlas nämnda artikel som vanliga knappar, ehuru den skulle hava behövt ett något högre tullskydd. Med den utländska konkurrensens återuppträdande har därför ifrågakvarande industri haft att kämpa med mycket stora svårigheter, och omsättningen har hastigt gått tillbaka. Företagen hava emellertid sökt hålla fabrikationen i gång för att bereda sina yrkesutbildade arbetare nödig förtjänst. Skulle de emellertid icke nu erhålla ökat tullskydd, måste de definitivt nedlägga driften, enär de uppenbarligen icke längre kunna fortsätta att arbeta på lager.

På grund av vad här ovan anförts, ävensom under åberopande av de ytterligare grunder, som angivits av ett flertal industriföretag i till Kungl. Maj:t ingivna skrivelser rörande nödvändigheten av ett förhöjt tullskydd å förenämnda varuslag, få vi härmed hemställa, att riksdagen måtte besluta,

att i gällande tulltaxa för inkommande varor stadgade tullsatter för följande taxerubriker nämligen: 201/203, 207/208, 214/215, 217/219, 309/314, 321/322, 330, 544/548, 563, 1085/1086, 1102, 1104, 1118/1119, 1123, 1128, 1130, 1132/1133, 1135, 1250, 1304/1307 och 1313 må från och med dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, tillsvidare intill dess annorlunda förordnas, dock högst intill den 1 juli 1922, förhöjas med 100 procent.

Stockholm den 10 maj 1921.

G. A. Björkman.

Valfrid Eriksson.

